

Asia: VN/31662/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöön panemiseksi tarvittavaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevat ehdotukset

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet

-

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaiset markkinavalvonta- ja muut viranomaiset

-

Viranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet

-

Seuraamussääntely

-

Muut asiat

-

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevat ehdotukset

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet

Suomen Olympiakomitea kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua muutoksista kuluttajaturvallisuuslainsäädäntöön.

Kuluttajaturvallisuuslakia ei sovelleta yhdistyksiin ja muihin yhteisöihin siltä osin kuin ne tarjoavat kulutuspalveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Rajaus perustuu siihen, että erityisesti vapaaehtoistoimintaan perustuvilla yhdistyksillä lain asiakirja- ja arviointivelvoitteet

olisivat hallinnollisesti raskaita, ja urheiluseura- sekä muussa harrastustoiminnassa kiinnitetään jo oma-aloitteisesti huomiota turvallisuuskysymyksiin esimerkiksi ohjeistuksilla (TaVM 10/2003 vp).

Lakiesityksen valmistelun aikana ministeriön virkavalmistelussa syntyi kuitenkin ehdotus siitä, että rajausta poistettaisiin ja yhdistysten jäsenpalvelut tulisivat kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalaan. Valmistelun aikana kirjallisella lausuntokierroksella ja suullisessa kuulemisessa Olympiakomitea ja muut keskusjärjestöt toivat voimakkaasti ilmi, että ehdotus lisäisi merkittävästi harrastustoiminnan kustannuksia ja hallinnollista taakkaa ja olisi siten byrokratiaa lisäävänä hallitusohjelman vastainen.

Kuulemisen jälkeen lakiesityksestä on poistettu yhdistysten byrokratiaa lisäävä ja hallitusohjelman vastainen ehdotus siirtää yhdistysten jäsenpalvelut kuluttajaturvallisuuslain piiriin.

Olympiakomitea kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä, että yhdistyksiä on kuultu ja siten kyseisestä ehdotuksesta rajauksen poistamiseksi luovuttu. Olympiakomitea pitää myös erinomaisena perusteluita: yhdistyksille aiheutuvat kustannukset ja niiden mahdolliset vaikutukset, turvallisuudesta huolehtimisen nykytila, yhdistysten jäsenten välisen toiminnan ja muun palvelutoiminnan ero sekä tarve turvata kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset.

Perustelut rajauksen säilyttämiselle

Alla näkökulmat ja perustelut, joita Suomen Olympiakomitea jäsenjärjestöjään kuultuaan nosti esille työ- ja elinkeinoministeriön kirjallisella lausuntokierroksella ja suullisessa kuulemisessa:

o Yleensä lainsäädännön muutoksen taustalla on yhteiskunnassa ilmennyt tarve muutokselle. Olympiakomitealla ei ole tiedossa sellaista liikunnan ja urheilun turvallisuuden tilassa tapahtunutta kielteistä kehitystä, jota korjaamaan tarvittaisiin yhdistysten perustoiminnan sisällyttämistä lain soveltamisalaan.

o Liikunnassa ja urheilussa korostetaan turvallisuutta, ja turvallisuuden vaaliminen kaikilla tasoilla koetaan tärkeäksi sekä vastuullisuuden että toiminnan houkuttelevuuden näkökulmasta. Turvallisuutta taataan jo nyt erilaisilla suorituspaikkoihin (jotka ovat useimmiten kunnan tai muun kuin urheilujärjestön omistuksessa) ja välineisiin liittyvällä laeilla, määräyksillä ja standardeilla.

o Toiminnan järjestäjillä on vastuu- ja muut vakuutukset ja järjestäjien toimintaan soveltuvat yleiset vahingonkorvausvastuuta koskevat periaatteet. Toimintaan osallistuvat ovat pääsääntöisesti vakuutettuja joko pakollisilla tai vapaaehtoisilla vakuutuksilla. Lisäksi urheilujärjestöt, erityisesti lajiliitot, ovat laatineet lukuisia sekä psyykkiseen että fyysiseen turvallisuuteen liittyviä ohjeistuksia.

- o Nykyisen hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu, että ”hallitus turvaa liikunnan vapaaehtoistyön varmistuksen, että tarpeeton byrokratia ei ole este seurojen ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle” ja ”hallitus valmistelee kansalaisjärjestöstrategian ja sen toimeenpanosuunnitelman, strategian puitteissa kevennetään järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa ylimääräistä säätelyä, selvitetään mahdollisuuksia kehittää kansalaisjärjestöjen omaa varainhankintaa ja parannetaan hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta”. Yhdistysten sisällyttäminen lain soveltamisalaan johtaisi täysin hallitusohjelman vastaiseen vaikutukseen lisäämällä nimenomaan byrokratiaa.

- o Erialaisten turvallisuusasiakirjojen, yksityiskohtaisten palvelukuvausten ja riskiarvioiden teko on kaikki pois varsinaisesta seuratyöstä. Varsinkin pienessä seurassa hallinnon lisätaakka voi kasvaa sietämättömäksi.

- o Vapaaehtoistoimintaan (mukaan lukien luottamustoimet) on jo nyt vaikeaa saada ihmisiä eikä esitys ole omiaan lisäämään heidän määrää. Lisäksi yhdistysten sisällyttäminen lain soveltamisalaan mitä suurimmalla todennäköisyydellä lisäisi riitelyä, jos muun ohella tullaan vetoamaan siihen, että esimerkiksi seura ei ole jäsenistölle suunnatussa toiminnassaan noudattanut lain vaatimuksia.

- o Suomalaiset urheilujärjestöt ovat yleishyödyllisyysstatuksen omaavia yhdistyksiä, joiden perimmäisenä tarkoituksena ei ole taloudellisen hyödyn tavoittelu vaan tarkoituksensa toteuttaminen säännöissä määrättyllä tavalla ja viime kädessä jäsenistön tahdon mukaisesti. Toiminta perustuu jäsenten demokraattiseen päätöksentekoon ja toimintaa toteutetaan myös jäsenistön toimesta. Jäsenet eivät ole kuluttajia.

- o Elinkeinotoiminta poikkeaa täysin yhdistyksen jäsenelleen järjestämästä toiminnasta. Elinkeinotoiminnassa taustalla on taloudellisen hyödyn tavoittelu, toimintaa ohjaavat markkinat ja kuluttaja päättää minkä palvelun tai tuotteen ostaa, mutta ei käytä valtaa palvelun tuottajan tai tuotteen valmistajan hallinnossa. Jos perusteena lakimuutokselle on yhdistysten ja elinkeinotoiminnan harjoittajien saattaminen samalle viivalle, niin tulisi tunnistaa yllä kuvattu yleishyödyllisen toiminnan ja elinkeinotoiminnan fundamentaalinen ero. Kyse ei ole kilpailevasta toiminnasta vaan aivan eri toimintaympäristöistä eri toimintalogiikalla. Jos yhdistys menettää yleishyödyllisyysstatuksensa, tilanne on luonnollisesti toinen. Elinkeinotoimintaa harjoittavat yhdistykset ovat jo nyt lain piirissä. Seurajäsenen rinnastaminen kuluttajaksi poikisi jatkossa myös muita kuin pelkkään palvelujen tai tuotteiden turvallisuuteen liittyviä riitoja.

- o Yhdistysten sisällyttäminen lain soveltamisalaan on omiaan nakertamaan kansalaisjärjestötoiminnan yleishyödyllistä perustaa ja jos tällainen ajattelutapa saa lisää valtaa lainvalmistelussa seuraavaksi uhattuna voi olla esimerkiksi verovapaus. Myös liikunnan ja urheilun autonomia kaventuisi.

o Kun valtionrahoitusta kaikilla sektoreilla ollaan leikkaamassa, niin samaan aikaan muutos lisääsi järjestöjen byrokratiaa ja kustannuksia. Tässä ajassa ottaen huomioon talousleikkaukset ja turvallisuuspoliittisen tilanteen olisi kaikessa sääntelyssä arvioitava sen vaikutuksen kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiin ja suomalaisen demokratian heikentämiseen.

Helsingissä 5.8.2024

Taina Susiluoto

toimitusjohtaja

Suomen Olympiakomitea

Kulutuspalvelun turvallisuuden arviointi

-

Palveluntarjoajan velvollisuudet ja niiden riskiperusteinen soveltaminen

-

Valvontakeinot ja -menettelyt

-

Seuraamussääntely

-

Muut asiat

-

Ahva Toni
Suomen Olympiakomitea